

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Εισαγωγή στη Νευροψυχολογία

Διάλεξη #13 : Σκοποί της νευροψυχολογικής
εκτίμησης

Στέλλα Γιακουμάκη

Τμήμα Ψυχολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται στην άδεια χρήσης Creative Commons και ειδικότερα

*Αναφορά – Μη εμπορική Χρήση – Όχι Παράγωγο Έργο 3.0 Ελλάδα
(Attribution – Non Commercial – Non-derivatives 3.0 Greece)*

CC BY-NC-ND 3.0 GR

- Εξαιρείται από την ως άνω άδεια υλικό που περιλαμβάνεται στις διαφάνειες του μαθήματος, και υπόκειται σε άλλου τύπου άδεια χρήσης. Η άδεια χρήσης στην οποία υπόκειται το υλικό αυτό αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Κρήτης**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σκοποί ενότητας

- Επίλυση της νευροψυχολογικής εκτίμησης
- Ανάλυση σκοπιμότητας της εκτίμησης
- Εκτίμηση μέσω δοκιμασίας, ανάγνωση και ερμηνεία της διάγνωσης

Σκοποί της νευροψυχολογικής εκτίμησης

- *Διάγνωση*
 - Διαφορική διάγνωση
 - Νευροαπεικόνιση
 - Πρόγνωση
- *Θεραπευτικός σχεδιασμός & φροντίδα ασθενούς*
 - Απαντήσεις ως προς τις δυνατότητες και τις αδυναμίες του ασθενούς
 - Διαδοχικές νευροψυχολογικές εκτιμήσεις
 - Ενημέρωση ασθενούς & φροντιστών του

- *Εξατομίκευση θεραπείας/αποκατάστασης*
- *Αξιολόγηση/Αναδιαμόρφωση της θεραπείας*
- *Έρευνα*
 - μελέτη της οργάνωσης της εγκεφαλικής δραστηριότητας και της έκφρασής της στη συμπεριφορά
 - διερεύνηση ειδικών εγκεφαλικών διαταραχών και συμπεριφορικών μειονεξιών
 - δημιουργία και στάθμιση νευροψυχολογικών δοκιμασιών
 - μελέτη της φυσιολογικής συμπεριφοράς και εγκεφαλικής λειτουργίας

Η νευροψυχολογική εκτίμηση...

- Αναγνώριση και μέτρηση ψυχολογικών, γνωστικών και συμπεριφορικών ελλειμμάτων
- Καταγραφή και περιγραφή των διατηρημένων λειτουργιών και των δυνατοτήτων του ασθενούς

Σταθερές σύγκρισης για τη μέτρηση του ελλείμματος

- σταθερά σύγκρισης: ένα ιδανικό, φυσιολογικό ή προηγούμενο επίπεδο λειτουργικότητας έναντι του οποίου μπορεί να μετρηθεί η επίδοση του ασθενούς
- *Κανονιστικό* (προκύπτει από έναν κατάλληλο πληθυσμό)
- *Ατομικό* (προκύπτει από το ιστορικό του ασθενούς)
- *Ανάλογα με τον ασθενή, τη συμπεριφορά υπό αξιολόγηση και το σκοπό της αξιολόγησης*

Κανονιστικές σταθερές σύγκρισης

- «νόρμες»
- μια τιμή που αντιπροσωπεύει τη μέση ή διάμεση επίδοση ενός καθορισμένου πληθυσμού
- οι παράμετροι της ηλικίας και της εκπαίδευσης μπορεί να έχουν σημαντική επίδραση στις επιδόσεις των δοκιμασιών
 - λαμβάνονται υπόψη ολοένα και περισσότερο στην καθιέρωση κανονιστικών δεδομένων

Ατομικές σταθερές σύγκρισης

- απαιτούνται όταν η λειτουργία αξιολογείται ως προς τη μεταβολή της
- μελέτη του ρυθμού μεταβολής
 - ενδοατομικές συγκρίσεις
- το ίδιο σύνολο δοκιμασιών χορηγείται περισσότερες φορές σε απομακρυσμένα διαστήματα και συγκρίνονται οι διαφορές μεταξύ των χρονολογικά διαδοχικών βαθμολογιών στις δοκιμασίες

Η μέτρηση του ελλείμματος

- Άμεση μέτρηση
 - προϋπόθεση η ύπαρξη κανονιστικών σταθερών σύγκρισης
 - έλλειμμα: ο βαθμός ασυμφωνίας μεταξύ του αναμενόμενου επιπέδου επίδοσης και της επίδοσης του εξεταζόμενου
 - μπορεί να γίνει και με ατομικές σταθερές σύγκρισης
- σύγκριση προνοσηρής επίδοσης με την τρέχουσα
- όταν τα προνοσηρά επίπεδα της επίδοσης δεν υπάρχουν ή είναι δύσκολο να αποκτηθούν, ο εξεταστής πρέπει να χρησιμοποιήσει έμμεσες μεθόδους εκτίμησης του ελλείμματος

- Έμμεση μέτρηση

- ο εξεταστής συγκρίνει την παρούσα επίδοση με μία προσεγγιστική εκτίμηση του αρχικού επιπέδου ικανότητας του ασθενούς
- εξέταση ποικίλων πηγών
- δεδομένα από το ιστορικό και την παρατήρηση
 - αξιοπιστία;;

Μέθοδοι εκτίμησης προνοσηρής λειτουργικότητας

- Ικανότητες που διατηρούνται μετά από εγκεφαλική βλάβη/δυσλειτουργία
- δοκιμασίες που θεωρούνται ότι εξετάζουν ικανότητες, σχετικά ανθεκτικές στις επιδράσεις μιας λειτουργικής έκπτωσης ή βλάβης
 - δοκιμασίες του WAIS: λεξιλόγιο, συμπλήρωση εικόνων, πληροφορίες, συναρμολόγηση αντικειμένων
- συχνά χρησιμοποιούνται συνολικά ή μεμονωμένα

- National Adult Reading Test (NART)
- Εθνική δοκιμασία ανάγνωσης ενηλίκων
- η ικανότητα της ανάγνωσης φωνολογικά δύσκολων λέξεων (η σωστή προφορά τους) εξαρτάται από προηγούμενη μάθησή τους

Σκοποί της εκτίμησης

- ποικίλλουν σημαντικά
 - διάγνωση
 - διαχείριση και φροντίδα ασθενούς
 - θεραπευτικός σχεδιασμός
 - αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας μιας θεραπείας
 - νομικοί σκοποί
 - έρευνα
 - συχνά οι στόχοι είναι περισσότεροι από ένας

Ερωτήματα που αφορούν την εκτίμηση

- **Διαγνωστικά ερωτήματα**
 - εξετάζουν τα συμπτώματα και τις αιτιάσεις του ασθενούς αναζητώντας την αιτιολογία και την πρόγνυσή τους
- **Περιγραφικά ερωτήματα**
 - διερευνούν τα χαρακτηριστικά της κατάστασης του ασθενούς, δηλαδή πώς ακριβώς αυτή εκφράζεται

- *Διαγνωστικά ερωτήματα*

- μετά την εκδήλωση ενός γνωστικού ή συμπεριφορικού προβλήματος αγνώστου αιτιολογίας
- ερωτήματα διαφορικής διάγνωσης και έχουν σκοπό την ένταξη του ασθενούς σε μια διαγνωστική κατηγορία
- διερευνώντας τη διάγνωση, ο εξεταστής πρέπει επίσης να γνωρίζει

- αν κάποιο άλλο μέλος της οικογένειας έχει εμφανίσει παρόμοια κατάσταση
- πόσο γρήγορα εξελίσσεται
- ποια η νοητική κατάσταση και οι προσωπικές συνθήκες του ασθενούς κατά την εμφάνισή της διαταραχής

– η διαγνωστική διαδικασία περιλαμβάνει τον διαδοχικό αποκλεισμό εναλλακτικών υποθέσεων

- ο εξεταστής αναπτύσσει τις αρχικές υποθέσεις με βάση το αίτημα της παραπομπής, το ιστορικό, το περιβάλλον, την εμφάνιση και τη συμπεριφορά του ασθενούς και την αρχική εντύπωση που σχηματίζει
- κάθε διαγνωστική υπόθεση δοκιμάζεται συγκρίνοντας τα υπάρχοντα στοιχεία για την κατάσταση του ασθενούς με το τι αναμένεται για να επαληθευτεί η εν λόγω διαγνωστική υπόθεση

- *Περιγραφικά ερωτήματα*

- ερωτήματα που αφορούν συγκεκριμένες ικανότητες
- η εκτίμηση των δυνατοτήτων του ασθενούς είναι εξίσου σημαντική με την εκτίμηση των αδυναμιών του
- η αποτελεσματικότητα των θεραπευτικών τεχνικών και των προγραμμάτων αποκατάστασης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ακριβή εκτίμηση των δυνατοτήτων και των αδυναμιών του ασθενούς

Το υπόβαθρο του εξεταζόμενου

- η ερμηνεία των ευρημάτων της εξέτασης θα λάβει υπόψη
 - το κοινωνικό ιστορικό
 - το ιατρικό ιστορικό
 - την τρέχουσα κατάσταση του ασθενούς
 - τις συνθήκες εξέτασης

Κοινωνικό ιστορικό

- οι πληροφορίες που προέρχονται την ακαδημαϊκή και εργασιακή εμπειρία του ασθενούς είναι οι καταλληλότερες για την εκτίμηση του αρχικού γνωστικού επιπέδου του
- το ακαδημαϊκό και εργασιακό ιστορικό επηρεάζει πολλές φορές τις απόψεις των ασθενών για τα συμπτώματά τους
- σημαντικές πληροφορίες μπορούν να προέλθουν και από τη στρατιωτική θητεία

Η τρέχουσα κατάσταση του ασθενούς

- εργασία, εισόδημα, χρέη, οικογενειακή ζωή, ελεύθερος χρόνος
- απόψεις και συναισθήματα

Η παραπομπή

- ο τρόπος με τον οποίο οι ασθενείς ενημερώνονται επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο εκλαμβάνουν την εξέταση
 - συνεργασία, άγχος, δυσπιστία
- ενημέρωση του ασθενούς και της οικογένειάς του

Ο χρόνος της εξέτασης

- *δεν πρέπει να αξιολογείται ο ασθενής κατά την οξεία φάση της διαταραχής του ή λίγο μετά*
- η νευροψυχολογική κατάσταση του ασθενούς μεταβάλλεται ταχύτατα
- οι ασθενείς κουράζονται γρήγορα
- έντονη παρουσία συμπτωματολογίας
- η νευροψυχολογική εκτίμηση συνίσταται στην μετα-οξεία φάση

Ο αρχικός σχεδιασμός

- ο εξεταστής σχεδιάζει τον τρόπο προσέγγισης του προβλήματος
- οι υποθέσεις που θα εξεταστούν
- οι τεχνικές που θα εφαρμοστούν
- οι πληροφορίες που συνοδεύουν τον ασθενή

Η προκαταρκτική συνέντευξη & αξιολόγηση

- ο εξεταστής καθορίζει
 - το εύρος των λειτουργιών που θα εξεταστούν
 - την έκταση στην οποία πρέπει να διερευνηθούν ψυχοκοινωνικοί, συναισθηματικοί παράγοντες και η προσωπικότητα του ασθενούς
 - τα όρια που θέτουν οι αδυναμίες του ασθενούς
- στα πρώτα λεπτά της εκτίμησης
 - αξιολόγηση της δυνατότητας του ασθενούς να υποβληθεί σε δοκιμασίες και να εκτιμηθεί πόσο καλά κατανοεί το σκοπό της εξέτασης
 - ολόκληρη η πρώτη συνεδρία θα μπορούσε να αναλωθεί στην προετοιμασία ενός ασθενούς

Διασφάλιση της συνεργασίας του ασθενούς

Ο σκοπός της εξέτασης

γνωρίζει την αιτία της παραπομπής του και έχει απορίες για αυτή;

Η φύση της εξέτασης

κατανοεί ότι θα εκτιμηθούν κατά κύριο λόγο οι γνωστικές του λειτουργίες και ότι η εξέταση δεν αποτελεί τεκμήριο «τρέλας»;

Η χρήση των πληροφοριών που θα αντληθούν από την εξέταση

ο ασθενής πρέπει να γνωρίζει σαφώς ποιος θα είναι ο αποδέκτης της έκθεσης της εξέτασης και πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί

Εμπιστευτικότητα

ο ασθενής πρέπει να καθησυχάζεται ως προς την εμπιστευτικότητα της εξέτασης και της διασφάλισης των προσωπικών του δεδομένων

Ενημέρωση του ασθενούς

ο ασθενής πρέπει να γνωρίζει ποιος θα συντάξει την έκθεση και αν είναι δυνατόν πότε

Μια σύντομη επεξήγηση των δοκιμασιών

πολλοί ασθενείς καθησυχάζονται γνωρίζοντας λίγα πράγματα για τις δοκιμασίες στις οποίες θα υποβληθούν

Πώς νιώθει ο ασθενής που θα υποβληθεί στις δοκιμασίες
πολύ σημαντικό σημείο της συνέντευξης καθώς η άποψη του ασθενούς για την εκτίμηση θα επηρεάσει και το βαθμό συνεργασίας του

Ο ρόλος της παρατήρησης

- έμμεσες παρατηρήσεις
 - αποτελούνται από δηλώσεις ή παρατηρήσεις τρίτων
 - δείγματα της συμπεριφοράς του ασθενούς (π.χ. γραπτά κείμενα, κατασκευές ή έργα τέχνης)
- άμεσες παρατηρήσεις
 - γίνονται από τη στιγμή που εμφανίζεται ο ασθενής
 - ο τρόπος που περπατάει, ντύνεται και μιλάει
 - πώς αντιδρά σε καινούριες καταστάσεις και πρόσωπα ή και σε γνώριμα πρόσωπα
 - η στάση του απέναντι στους ανθρώπους γενικότερα, αλλά και απέναντι στον εαυτό τους και στους οικείους του
 - πώς και πότε εκφράζει τα συναισθήματά του και τι είναι σημαντικό για αυτόν συναισθηματικά

Η επιλογή των δοκιμασιών

- Η επιλογή των δοκιμασιών για κάθε ασθενή ή σκοπό εξαρτάται από πολλούς παράγοντες
 - Οι στόχοι της εξέτασης
 - Εγκυρότητα και αξιοπιστία
 - Ευαισθησία και εξειδίκευση
 - Χρόνος και κόστος
 - Ευρεία κάλυψη γνωστικής λειτουργικότητας

Μεταβλητή επιλογή δοκιμασιών

Η επιλογή των δοκιμασιών γίνεται κατά περίπτωση

Η εκτίμηση με μία βασική συστοιχία δοκιμασιών

- μία βασική συστοιχία δοκιμασιών που αγγίζει τα μείζονα σημεία της γνωστικής συμπεριφοράς
- οι δυνατότητες και οι αδυναμίες του ασθενούς θα καθορίσουν
 - πώς θα εφαρμοστούν οι δοκιμασίες
 - ποιες θα απορριφθούν
 - ποιες θα προσαρμοστούν στις ικανότητές του
- τροποποίηση ανάλογα με σημεία γνωστικής δυσλειτουργίας ή ικανότητας και εφαρμογή πιο ειδικών δοκιμασιών

- Μειονεκτήματα: α) μπορεί να μην εκτιμούν κάποιες γνωστικές λειτουργίες, β) χρονοβόρες
- Πλεονέκτημα: διαθέτουν νόρμες, με τις οποίες μπορεί να συγκριθεί η επίδοση του ασθενούς.

Η ολοκλήρωση της εξέτασης

- επαλήθευση ή απόρριψη των υποθέσεων
- Η ερμηνευτική συνέντευξη
 - οι ασθενείς βοηθούνται να κατανοήσουν τα νευροψυχολογικά προβλήματά τους, πώς αυτά μπορούν να τους επηρεάσουν στο μέλλον και πώς μπορούν να τα βελτιώσουν ή να τα αντισταθμίσουν.
 - η ανατροφοδότηση είναι πιο χρήσιμη όταν συμμετέχουν και μέλη της οικογένειας – γίνεται αφού ο εξεταστής μελετήσει και συσχετίσει τα ευρήματα της εξέτασης με το ιστορικό, την παρούσα νόσο και τους σκοπούς της εξέτασης
- Γραπτή αναφορά
 - πρέπει να προσαρμόζεται στις εκάστοτε συνθήκες
 - παρουσίαση και ερμηνεία των ευρημάτων

Η σειρά χορήγησης των δοκιμασιών

- Όταν μια εκτίμηση προσαρμόζεται στις ανάγκες του ασθενούς, ο εξεταστής αλλάζει τη σειρά των δοκιμασιών ώστε να διασφαλίζεται η μέγιστη απόδοση του
- Είναι καλό η εξέταση να ολοκληρώνεται την ίδια ημέρα, ώστε όλες οι δοκιμασίες να χορηγηθούν κάτω από τις ίδιες συνθήκες

Τα συνηθέστερα προβλήματα κατά την εκτίμηση

- Ελλείμματα προσοχής
 - μπορούν να καλύψουν τις δεξιότητες οποιουδήποτε τομέα της νοητικής λειτουργίας του ασθενούς
 - διασπαστικότητα
 - δυσκολία να απομονώσουν και να αγνοήσουν εξωτερικά ερεθίσματα
 - η εξέταση πρέπει να διεξάγεται σε αυτό που ονομάζεται «στεγνό δωμάτιο»
- Κόπωση (προερχόμενη είτε από ιατρική κατάσταση είτε από την εκτίμηση)
 - ο εξεταστής θα πρέπει να αντιληφθεί σημεία, όπως η κολλώδης ομιλία, η διαρκώς αυξανόμενη κινητική επιβράδυνση με την πάροδο της εξέτασης ή η ανησυχία
 - θα πρέπει να εξετάζεται και το ημερήσιο πρόγραμμα του ασθενούς όταν προγραμματίζεται ο χρόνος της εκτίμησης, για να περιορίζονται οι επιδράσεις της κόπωσης

- Κίνητρο

- η κινητοποίηση ορισμένων ασθενών μπορεί να είναι μειωμένη ή και ανύπαρκτη
- η κινητοποίηση του ασθενούς είναι σημαντικό να παρατηρείται και να καταγράφεται όχι μόνο στην αρχή αλλά και κατά τη διάρκεια της εξέτασης
- αν δημιουργηθεί η εντύπωση ότι ο ασθενής δεν είναι αρκετά κινητοποιημένος και αποτύχουν οι προσπάθειες να προσελκύσουμε το ενδιαφέρον του
 - χορηγούνται και κάποιες δοκιμασίες που ανιχνεύουν την προσποίηση ή την απόκρυψη (σκέψεων, συναισθημάτων κλπ)

- η εξασφάλιση της μέγιστης επίδοσης του ασθενούς είναι απαραίτητη για να είναι έγκυρη η αξιολόγηση της συμπεριφοράς του
 - η ερμηνεία των βαθμολογιών στις δοκιμασίες και της συμπεριφοράς στηρίζεται στην υπόθεση ότι η συμπεριφορά που επέδειξε ο ασθενής είναι αντιπροσωπευτική των πραγματικών του δυνατοτήτων στο συγκεκριμένο τομέα
- ιδανικό περιβάλλον εξέτασης: ιδανικές και συνήθεις συνθήκες
 - ιδανικές: οι συνθήκες που επιτρέπουν στους ασθενείς να έχουν τις καλύτερες δυνατές επιδόσεις
 - διαφέρουν από ασθενή σε ασθενή
 - για τους περισσότερους ασθενείς περιλαμβάνουν περιβάλλον χωρίς περισπασμούς, μη απειλητικό συναισθηματικό κλίμα και προστασία από την κόπωση
 - συνήθεις: συνθήκες που καθορίζονται από το δημιουργό των δοκιμασιών
 - διασφάλιση ότι κάθε χορήγηση της δοκιμασίας θα είναι όσο το δυνατόν όμοια με κάθε άλλη
 - τα μεταξύ τους αποτελέσματα να είναι συγκρίσιμα
 - λεπτομερείς οδηγίες χορήγησης των δοκιμασιών

Ποσοτικά δεδομένα

- οι βαθμολογίες στις δοκιμασίες, η σύγκριση με νόρμες και το πρότυπο της επίδοσης
- περιληπτική περιγραφή της συμπεριφοράς
- Πλεονεκτήματα
 - αντικειμενικά
 - η ερμηνεία τους είναι αξιόπιστη και επιστημονική
 - κοινή γλώσσα επικοινωνίας μεταξύ ειδικών

- Μειονεκτήματα

- τεχνητά και συμβολικά από τη φύση τους
- περίληψη μιας πολύπλοκης συμπεριφοράς
- κινδυνεύουμε να ταυτίσουμε την ικανότητα με τον αριθμό
- όσο πιο σύνθετη είναι η συμπεριφορά που αντιπροσωπεύει ένας βαθμός, τόσο πιο δύσκολα ερμηνεύεται αυτός ο αριθμός
- η χαμηλή βαθμολογία μπορεί να οφείλεται σε αίτια εκτός από εγκεφαλικής δυσλειτουργίας

Ποιοτικά δεδομένα

- οι άμεσες παρατηρήσεις της συμπεριφοράς των εξεταζομένων
 - εμφάνιση, αυθόρμητη ομιλία, χειρονομίες, τόνος φωνής, διάθεση, ανησυχίες, συνήθειες
 - η αντίδραση προς την εξέταση, πώς αντιλαμβάνονται την επίδοσή τους, πιθανή διακύμανση της προσοχής, συνέπεια στην εκτίμηση, η γενική συναισθηματική κατάσταση
- βοηθούν στον εντοπισμό του υποκείμενου λόγου μιας αποτυχίας
 - αναλύουμε τη στρατηγική κατά την εκτέλεση των έργων και τα είδη των λαθών

- Πλεονεκτήματα

- παραμένουν κοντά στην πραγματική ικανότητα του εξεταζόμενου
- μπορούμε να κατανοήσουμε τις λειτουργικές δυσκολίες του στην καθημερινότητα

- Μειονεκτήματα

- έλλειψη αντικειμενικότητας

- *Στη νευροψυχολογική εκτίμηση το ιδανικό είναι να συνδυάζονται τα ποσοτικά με τα ποιοτικά δεδομένα. Μόνο έτσι μπορούμε να προσεγγίσουμε το πραγματικό επίπεδο λειτουργικότητας του εξεταζόμενου χωρίς να χαθεί η αντικειμενικότητα.*

Βαθμολογία ενδεικτική δυσλειτουργίας

- ενδεικτική είναι μια διαφορά 1.5 - 2.0 τυπικών αποκλίσεων
- μετατροπή των βαθμών από διάφορες δοκιμασίες σε κοινή μονάδα μέτρησης
– τιμές z ή τιμές T

Η λειτουργία πριν την εκτίμηση

- δεν ξεκινούν όλοι οι εξεταζόμενοι από την ίδια επίδοση
- αν ο εξεταζόμενος είχε ήδη δυσκολίες στη συγκεκριμένη λειτουργία, τότε μια χαμηλή επίδοση τώρα δεν είναι ενδεικτική κάποιας έκπτωσης
- αν η λειτουργία ήταν σε ανώτερα επίπεδα πριν, μια μέτρια επίδοση τώρα δε σημαίνει πως δεν υπάρχει πρόβλημα

Καταλληλότητα δείγματος στάθμισης

- μεγάλη διακύμανση σε νόρμες που βασίζονται σε δείγμα με μεγάλο εύρος (ηλικίας, εκπαίδευσης)
- μικρή αξιοπιστία
- σύγκριση με νόρμες από ομάδα ατόμων με πολύ όμοια χαρακτηριστικά

Συνέπεια στα ευρήματα

- αναπόσπαστο μέρος της νευροψυχολογικής εκτίμησης
- επιβεβαιώνεται η εγκυρότητα της εκτίμησης
- εξετάζεται με δύο τρόπους
 - σύγκριση των δοκιμασιών μεταξύ τους
 - σύγκριση της συνολικής εικόνας του ασθενή με τις προσδοκίες του εξεταστή

- σύγκριση μεταξύ δύο ή περισσότερων δοκιμασιών που εξετάζουν την ίδια λειτουργία
 - π.χ. Αν η επίδοση σε πολλές δοκιμασίες μνήμης είναι χαμηλή, τότε ενισχύεται το συμπέρασμά μας ότι η μνήμη παρουσιάζει εξασθένιση. Αν όμως η επίδοση είναι καλή μόνο σε μία δοκιμασία, τότε πρέπει να μελετήσουμε τις διαφορές των δοκιμασιών.
 - η σειρά χορήγησης της συγκεκριμένης δοκιμασίας

- σύγκριση της εικόνας του ασθενή με το αναμενόμενο πρότυπο
 - το αναμενόμενο πρότυπο απορρέει από το ιστορικό του ασθενή αλλά και από την εμπειρία και τις γνώσεις του εξεταστή
 - ο εξεταστής πρέπει να εκτιμήσει κατά πόσο η συμπεριφορά του εξεταζόμενου στο γραφείο του κατά την εξέταση συνάδει με αυτήν εκτός γραφείου
 - μια τέτοια έλλειψη συνέπειας της συμπεριφοράς θα θέσει σε αμφισβήτηση την εγκυρότητα της εκτίμησης

Κοινά λάθη στην ερμηνεία

- Υπεργενίκευση
- Επικυρωτική προκατάληψη
 - Η τάση να αναζητηθούν και να εκτιμηθούν τα υποστηρικτικά στοιχεία εις βάρος των αντίθετων στοιχείων, όταν η έκβαση είναι γνωστή
- Ανεπαρκής ή υπερβολική έμφαση κατά την ερμηνεία

Στόχοι της έκθεσης

- κύριος στόχος η μετάδοση των ευρημάτων μας στο άτομο που έκανε την παραπομπή για τη νευροψυχολογική εκτίμηση
- βασικές πληροφορίες
 - μια ολοκληρωμένη περιγραφή του ασθενούς ώστε να έχει μια καλή εικόνα του ο αναγνώστης
 - η επίδοση στις δοκιμασίες, δηλαδή οι βαθμοί και η σημασία τους για την κατανόηση του προβλήματος
 - συστάσεις για περαιτέρω εκτίμηση και θεραπεία

Περιεχόμενο της έκθεσης

- συνθέτουμε όλες τις πληροφορίες που συλλέξαμε ώστε να προτείνουμε μια λογική ερμηνεία
- παρουσιάζουμε πρώτα τα δεδομένα και μετά εξηγούμε τη σχέση τους με τη συγκεκριμένη λειτουργία
- αναφερόμαστε στις δοκιμασίες ανάλογα με τη λειτουργία που εξετάζουν κατ'εξοχήν
 - π.χ. σε μία παράγραφο αναφερόμαστε στην επίδοση του εξεταζόμενου σε δοκιμασίες επιτελικών λειτουργιών
 - η περιγραφή ξεκινά με μία σύντομη εισαγωγική πρόταση, σχετικά με την επίδοση στις δοκιμασίες αυτής της λειτουργίας
 - στο τέλος της παραγράφου συνοψίζουμε το νόημα των αποτελεσμάτων που μόλις περιγράψαμε, συνθέτοντας τα ευρήματα από όσες δοκιμασίες αναφέραμε σε αυτήν την παράγραφο

Μορφή της έκθεσης

- Προσωπικά στοιχεία

- Όνομα, ημερομηνία εξέτασης, ημερομηνία γέννησης, ηλικία, φύλο, όνομα εξεταστή

- **Αίτημα παραπομπής**

– περιγράφεται το σαφές ερώτημα της παραπομπής π.χ. Σχετικά με τη διάγνωση, υποκείμενες διαταραχές, λειτουργικότητα

- Δοκιμασίες - διαδικασία εκτίμησης
 - Κατάλογος των δοκιμασιών που χορηγήθηκαν και άλλων διαδικασιών (π.χ. συνέντευξη)
 - σε αλφαβητική σειρά ή σε ομάδες ανά λειτουργία ή με κατά σειρά χορήγησης

- **Ιστορικό**

- Πληροφορίες για την τωρινή ζωή, ασχολίες, μορφωτικό επίπεδο, επάγγελμα, σύντομο αναπτυξιακό ιστορικό, ζητήματα κληρονομικότητας
- Επισκόπηση ιατρικών αρχείων και φακέλων για προηγούμενα προβλήματα, θεραπευτικές παρεμβάσεις και αποτελεσματικότητα

- Συμπεριφορικές παρατηρήσεις
 - Συμπεριφορά κατά την εκτίμηση
 - Συμπεριφορές σχετικές με το πρόβλημα
 - Συνεργασιμότητα και κινητοποίηση του ασθενούς (για την εγκυρότητα της εκτίμησης)
 - Περιγραφή ικανότητας λόγου
 - Περιγραφή τρόπου αντιμετώπισης αποτυχιών
 - Αισθητηριακές/Κινητικές δυσκολίες που μπορεί να επηρεάσουν την επίδοση
 - Συναισθηματική διάθεση, εύρος συναισθημάτων

- **Αποτελέσματα δοκιμασιών & ερμηνεία**
 - Έκθεση επίδοσης με τις δοκιμασίες/λειτουργία
 - Αρχικά μία γενική παράγραφος με τα δυνατά σημεία και ακολούθως τα ελλείμματα

- **Περίληψη – Συμπεράσματα**
 - Τονίζουμε τα σημαντικά ευρήματα
 - Διατυπώνουμε τα συμπεράσματα και εξηγούμε τη σημασία τους
 - Το συμπέρασμα τεκμηριώνεται και με σημαντικά δεδομένα από το ιστορικό του ασθενούς και την παρατήρηση του εξεταστή

- **Διαγνωστικές εντυπώσεις (εφόσον ζητάται)**
 - Δήλωση ή πρόταση για διάγνωση

- **Συστάσεις**
 - Ανάγκη για παραπομπή σε άλλους επαγγελματίες για εκτίμηση ή θεραπεία
 - Συστάσεις για επανεξέταση μετά από κάποιο χρονικό διάστημα
 - Δυνατότητα του εξεταζόμενου να συμμετάσχει σε αποφάσεις για τη θεραπεία του, δικαστικά ζητήματα, οικονομικές υποθέσεις

Παράρτημα βαθμολογίας

- Αναφέρονται οι βαθμολογίες του εξεταζόμενου για κάθε μέτρηση κάθε δοκιμασίας και οι βαθμολογίες από τις νόρμες

Έκταση της έκθεσης

- Μπορεί να διαφέρει ανάλογα με τις συνθήκες και τις ανάγκες
- **Αφηγηματική έκθεση**
 - Επίσημη, μεγάλη σε έκταση, αναλυτική έκθεση δεδομένων και συμπερασμάτων
- **Επιστολή**
 - Επαγγελματική, λιγότερο επίσημη
- **Περιληπτική έκθεση ή Σημείωση**
 - Σύντομη σημείωση στον ιατρικό φάκελο του εσωτερικού ασθενούς
 - Περιέχει μόνο συμπεράσματα και συστάσεις

Στάδια νευροψυχολογικής εκτίμησης

Σχεδιασμός της εκτίμησης

- 1. Εξέταση των λόγων παραπομπής
- 2. Ανασκόπηση του ιστορικού για πληροφορίες σχετικά με ιατρικά, ψυχολογικά ή κοινωνικά προβλήματα, μορφωτικό επίπεδο, εργασιακό ιστορικό
- 3. Επιλογή νευροψυχολογικών δοκιμασιών ανάλογα με το σκοπό της εξέτασης.

Διεξαγωγή της εκτίμησης

- 1. Συνέντευξη του ασθενούς/ του ανθρώπου που τον συνοδεύει για να συμπληρωθεί το ιστορικό και να εξηγήσουμε τους λόγους που χρειάζεται να γίνει η εκτίμηση.
- 2. Χορήγηση των νευροψυχολογικών δοκιμασιών.
Ευελιξία
- 3. Παρατηρήσεις για τη συμπεριφορά του ασθενούς
- 4. Ιευκρινιστικές ερωτήσεις ή σχόλια

Βαθμολόγηση των απαντήσεων

- 1. Βαθμολόγηση των απαντήσεων, με τον τρόπο που προτείνεται στα εγχειρίδια των δοκιμασιών
- 2. Σύγκριση με νόρμες

Ερμηνεία των ευρημάτων

Ενδεικτική προτεινόμενη βιβλιογραφία

1. Martin G.N., Νευροψυχολογία: εγκέφαλος και συμπεριφορά, Επιμέλεια ελληνικής έκδοσης: Ν. Μαραθεύτης, Εκδόσεις Έλλην, 2010
2. Lezak M., Howieson D.B., Loring D.W., Νευροψυχολογική Εκτίμηση (Τόμος I & II), Επιμέλεια ελληνικής έκδοσης: Λ. Μεσσήνης, Μ. Κοσμίδου, Π. Παπαθανασόπουλος, Εκδόσεις Gotsis, 2009
3. Kolb B., Whishaw I.Q., Fundamentals of human neuropsychology, Worth Publishers, 2009
4. Harding L., Beech J.R., Assessment in neuropsychology, Routledge, 2002

Τέλος Διάλεξης

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

